



ת"פ (נצרת) 55651-09-23 - מדינת ישראל נ' תימור חשן

ת"פ (נצרת) 55651-09-23 - מדינת ישראל נ' תימור חשן ואח'שלום נצרת

ת"פ (נצרת) 55651-09-23

מדינת ישראל

נגד

1. תימור חשן

2. סמי ישראלוב

3. יוסף מסאס

4. תאמר זבן - נדון

5. מאור זכאי

6. רון זרד

בית משפט השלום בנוף הגליל-נצרת

[28.11.2024]

כב' השופטת הבכירה, דלית שרון-גרין

החלטה

לפניי בקשה לביטול כתב האישום מכח טענה מקדמית של הגנה מן הצדק לפי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: "החסד"פ); הבקשה נוגעת לכל הנאשמים, למעט נאשם מס' 4, שעניינו הופרד והוא הודה בעובדות כתב האישום (להלן: "הנאשמים").

מבוא והשתלשלות דיונית

1. ביום 27.09.2023 הוגש נגד הנאשמים כתב אישום המייחס להם עבירה של תקיפה סתם לפי סעיפים 379 בצירוף

378 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

2. כתב האישום מייחס לנאשמים את העובדות הבאות:

בליל 15.08.2021 מילאו הנאשמים תפקידם בכלא מגידו מטעם שירות בתי הסוהר (להלן: "הכלא"). במועד זה פונו

אסירים מתאי כליאה באגף 7 והועברו לתאים במכלול הקליטה. האסירים הועברו לאחר שנכבלו כשידיהם מאחורי

גבם, וכשראשם מוטה מטה. האסירים הועברו תוך ליווי אישי ע"י סוהרי שב"ס וכשמרביתם מלווים ע"י 2 סוהרים לכל

אסיר (להלן: "הפעולה")



נאשם 1 היה במהלך הפעולה ב"צוות כיבוי אש", שלא טיפל באסירים כלל. הצוות נדרש להתערב בפועל אך למניעת דליקה או לטיפול בה. למרות זאת, פגע נאשם 1 בשלושה עשר אסירים שונים שחלפו על פניו בסמוך לשער אגף 7, בכך שהכה אותם באמצעות ידיו, רגליו וקסדתו.

נאשם 2 היה מפקד "צוות כיבוי אש" במהלך הפעולה. חרף זאת, פגע נאשם 2 שלא כדין בשני אסירים שחלפו על פניו בסמוך לשער אגף 7, בכך שהכה בפניהם באמצעות ידו ואחד מהם הכה במכת "ברכיה".

נאשם 3 השתייך ליחידה המחוזית של שב"ס בעת האירוע והשתתף בפעולה. נאשם 3 פגע שלא כדין באסירים שהועברו לתא במכלול הקליטה, בכך שהכה בראשם ובגבם באמצעות ידו ואחד מהם גם בבעיטה.

נאשם 4 היה סוהר בשירות חובה בשב"ס בעת האירוע והשתתף בפעולה. נאשם 4 פגע שלא כדין בשני אסירים שהועברו לתא במכלול הקליטה בכך שבעט בהם.

נאשם 5 היה לוחם נחשון בשב"ס בעת האירוע והשתתף בפעולה. נאשם 5 פגע שלא כדין באסירים שהועברו לתא במכלול הקליטה, בכך שבעט בהם והכה בידו בגבם.

נאשם 6 היה סוהר בשירות חובה בשב"ס בעת האירוע והשתתף בפעולה. נאשם 6 פגע שלא כדין באסיר שהועבר לתא במכלול הקליטה, בכך שהטיח פעמיים את ראשו בקורה ובעט באמצעות ברכו בפניו.

סוהרים נוספים השתמשו באלימות במהלך הפעולה אך זהותם אינה ידועה למאשימה.

3. יצוין כי ביום 14.07.2024 דחיתי בקשה לביטול כתב האישום בטענה מקדמית כי הוגש בחוסר סמכות, משום שקודם לכן כבר הוחלט על סגירת התיק מחוסר הראיות.

טיעונים הצדדים

4. ב"כ המבקשים טענו כי לאירוע מושא כתב האישום קדמו שני אירועים של הפרות סדר והתפרעויות, שהעמידו בסכנה את בטחון בית הסוהר, את בטחון הסוהרים ואת בטחון יתר האסירים. הסניגורים קבלו על שהמאשימה לא מצאה לנכון לציין עובדה זו במסגרת עובדות כתב האישום.

עוד נטען כי על פי הנתונים שהועברו על ידי המשיבה, במהלך שבע השנים האחרונות הוגשו כתבי אישום ב-13 תיקים שעניינם שימוש בכח על ידי סוהרים כנגד אסירים. לטענת הסניגורים עיון בעובדות כתבי האישום באותם המקרים, למעט תיק אחד שנותר חסוי, מעלה כי מדובר במקרים חריגים, יוצאי דופן וחמורים יותר מעניינינו. כך, למשל, הדגישו לאחר סקירת המקרים השונים, את העובדה כי בחלק מהמקרים הצטרפו לעבירת התקיפה עבירות נוספות, דוגמת שיבוש מהלכי משפט. כמו כן בחלק מהמקרים נלוו נסיבות מחמירות או שנגרמו חבלות של ממש או שהשימוש בכח היה כלפי קטינים. בהתייחס למקרה שעניינינו נותר חסוי לציבור נטען כי די בכך כדי ללמד שעניינו נסיבות חמורות וקיצוניות מאשר בעניינינו. הסניגורים הוסיפו והפנו לתיקי אלימות מצד שוטרים או סוהרים שנסגרו בהסדר מותנה. הסניגורים טענו כי לתמונה העולה מבחינת אופן הטיפול בתיקים אחרים, מצטרף העדרן של הנחיות הקובעות אימתי יועמד סוהר לדין פלילי בגין שימוש בכח שלא כדין, אימתי יועמד לדין משמעתי, ואימתי ייגזר תיק החקירה בעניינו, וזאת בשונה מהמצב בעניינם של שוטרים.



- עוד נטען כי הטענות בדבר אכיפה בררנית מצטרפות לטענות שהועלו בבקשה הקודמת לביטול כתב האישום, וכי הן מצדיקות את בטול כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק.
5. המשיבה שבה והפנתה לטענות שנטענו על ידה במסגרת הבקשה הקודמת לבטול כתב האישום ולהמצאת מסמכים, וטענה כי מעשי האסירים מספר שעות לפני העבירות המיוחסות למבקשים, אינם רלוונטיים כל עוד לא נטענת טענת הגנה עצמית.
- בהתייחס לטענת האכיפה הבררנית נטען כי העובדה שבשבע השנים האחרונות הוגשו 13 כתבי אישום בגין שימוש בכח על ידי סוהרים נגד אסירים, אין בה כשלעצמה כדי לבסס מסקנה כלשהי, ובין היתר ציינה כי אין לדעת אם מדובר בשיעור גדול או קטן מכלל תיקי החקירה של היחידה הארצית לחקירת סוהרים. עוד נטען כי לא ניתן ללמוד מעובדת היותו של תיק חסוי על נסיבותיו.
- המשיבה הוסיפה וטענה כי ההחלטה על הגשת כתב האישום התקבלה לאחר שנערך למבקשים שימוע תוך בחינת בקשתם להסדר מותנה, וכי התיקים שנסגרו בהסדר מותנה, שאליהם הפנתה ההגנה, היו לנגד עיני המשיבה עובר להחלטה על ההעמדה לדין.
- בנוסף, נטען כי אין לקבל עמדה שלפיה כל העמדה לדין של סוהרים, בהעדר הנחיה ייחודית, היא פגומה, ואף בעניין קמארי שאליו הפנו הסניגורים, דבר העדרן של הנחיות היה בגדר שיקול נוסף שהצטרף לנסיבות המיוחדות והפרטניות של אותו המקרה.
- המשיבה טענה עוד כי בחינת עניינם של הנאשמים לאורם של השיקולים בהנחיית פרקליט המדינה 1.16, היתה מוביל למסקנה כי ההליך הפלילי הוא המתאים לעניינם ולא כל הליך חליפי אחר.
- דיון והכרעה
6. לאחר בחינת טענות הצדדים באתי לכלל מסקנה כי דינה של טענת ההגנה מן הצדק להדחות.
7. אכן אכיפה בררנית עשויה להקים טענת הגנה מן הצדק (רע"פ 7052/18 מדינת ישראל נ' רפי רותם בפס' 31 לפסק דינו של כב' השופט נ' סולברג (05.05.2020)). עם זאת, הגנה מן הצדק בשל אכיפה בררנית שמורה למקרים חריגים, והנטל המוטל על כתפי נאשם הטוען לקיומה הוא כבד, שכן למשיבה עומדת חזקת התקינות המנהלית (ע"פ 3507/19 עבד אלסמד בורקאן נ' מדינת ישראל, פס' 12 (03.12.2020)). אין די, אפוא, בהעלאת הטענה בעלמא, ויש להניח תשתית ראייתית מספקת (שם, פס' 12).
8. מצאתי כי לא עלה בידי המבקשים לבסס תשתית עובדתית כאמור. אתייחס באופן פרטני לטענות השונות שנטענו על ידי המבקשים בהקשר זה:
- א) המספר הכולל של התיקים שבהם הוגש כתב אישום במקרים של שימוש בכח על ידי סוהרים בשבע השנים האחרונות
9. המבקשים הצביעו כאמור על העובדה שבשבע השנים האחרונות הוגשו 13 כתבי אישום שעניינם שימוש בכח על ידי סוהרים נגד האסירים.



10. דא עקא, בהעדרם של נתונים נוספים, ההכרחיים ליצירת קונטקסט, לא ניתן ללמוד דבר מנתון זה. כך, למשל, אין אנו יודעים מהו חלקם היחסי התיקים שהסתיימו בכתב אישום מתוך כלל תיקי החקירה שעניינם שימוש בכח על ידי סוהרים נגד אסירים. בדומה, איננו יודעים מה אחוז תיקי החקירה שהופנו לדין משמעתי, מה אחוז התיקים שנסגרו בהסדר מותנה, ומה אחוז התיקים שנסגרו מחוסר ראיות.
11. יצוין כי בהיבט זה שונה התשתית שעליה בקשו המבקשים לבסס את בקשתם מהתשתית שהונחה לפני בית המשפט בע"פ (מחוזי-נצ') 22160-04-17 אורי אור קמארי נ' מדינת ישראל (19.06.2018, להלן: "עניין קמארי"), שאליו הפנו המבקשים, ושבנו נתונים מעין אלה הונחו בפני בית המשפט (בקשת רשות ערעור בתיק זה נדחתה במסגרת רע"פ 6478/18 מדינת ישראל נ' קמארי (23.01.2019)).
- (ב) הטענה כי הנסיבות של התיקים שבהם הוגשו כתבי אישום חמורות יותר
12. המבקשים טענו כי בחינת נסיבותיהם של התיקים שבהם הוגשו כתבי אישום מצביעה על כך שמדובר במקרים חמורים יותר מאשר בענייננו.
13. ראשית, אינני משוכנעת כי המקרה דנן הוא קל יותר מהמקרים שאליהם הפנו המבקשים. אכן, בחלק מאותם מקרים מיוחסות לנאשמים גרימת חבלות של ממש או עבירות נלוות (כגון שיבוש מהלכי משפט) או תקיפה של מי שהיו קטינים. עם זאת, לא בכל המקרים שאליהם הפנו המבקשים ניתן למצוא נסיבות מעין אלה (ראו למשל כתבי האישום שצורפו כנספחים ג', ז', י' לבקשה). אם לא די בכך, הרי שהנסיבות הנטענות בכתב האישום דנן כוללות מספר היבטי חומרה שאינם מתקיימים בתיקים שאליהם הפנו המבקשים (או למצער אינם מתקיימים במרביתם): (א) מספרם הרב של המעורבים במעשי האלימות כלפי אסירים, כאשר לפי המיוחס בכתב האישום, בנוסף לששה נאשמים "סוהרים נוספים השתמשו באלימות במהלך הפעולה אך זהותם אינה ידועה למאשימה"; (ב) מספרם הכולל של האסירים שהוכו במסגרת האירוע גם הוא רב; (ג) לכל הנאשמים, מלבד נאשם 6, מיוחסת אלימות כלפי יותר מאסיר אחד, כאשר לנאשם 1 מיוחסת פגיעה ב-13 אסירים שונים; (ד) כתב האישום מייחס לנאשמים אלימות כלפי אסירים שהועברו כשידיהם כבולות מאחורי גבם וכשראשם מוטה מטה; (ה) האלימות, לפי המיוחס בכתב האישום, לא היתה במסגרת עימות עם האסירים או בסמיכות מיידית לו (ודוקו, אירועי הפרות הסדר התרחשו אמנם לפי הנטען לפני כן, אך העבירות המיוחסות לנאשמים בוצעו כשהאסירים היו כבולים, ובמהלך פעולת העברתם לתאים במכלול הקליטה, דהיינו, בשלב שבו האסירים כבר היו תחת שליטה).
14. שנית, ולא פחות חשוב מכך, אפילו אניח כי המקרים שאליהם הפנו המבקשים הם חמורים יותר, עדיין אין בכך כדי ללמד כי המשיבה נוהגת שלא להגיש כתבי אישום במקרים קלים מאלה. הן אפשר שמלכתחילה לא נמצאו בתקופה האמורה תיקי חקירה במקרים קלים יותר שהתגבשה בהם תשתית ראייתית המקימה סיכוי סביר להרשעה.



15. במילים אחרות, ההנחה המובלעת בטענתם של המבקשים היא כי היו בתקופה האמור תיקים קלים יותר שבהם הוחלט שלא להגיש כתבי אישום, אך הנחה זו היא בגדר השערה בלבד. קשה גם להעריך את סבירותה של השערה זו, כאשר אין לנו נתונים כלליים יותר באשר למספר תיקי החקירה שעניינם אלימות סוהרים כלפי אסירים. השערה כזו וודאי אינה יכולה לבסס את התשתית הנדרשת לטענת האכיפה הבררנית, ואף לא להעברת הנטל לכתפי המשיבה. (ג) הנסיבות החמורות יותר של התיקים שנסגרו בהסדר מותנה
16. הסניגורים הוסיפו והצביעו על מספר תיקים שנסגרו בהסדר מותנה. עם זאת, מצאתי כי גם בהם אין כדי לבסס את התשתית הנדרשת לטענת אכיפה בררנית.
17. ראשית, עיון בשני התיקים שעניינם אלימות מצד סוהרים מגלה כי מדובר במקרים שהם, לכאורה, קלים מעניינם, שכן מדובר בהם בתקיפה המתמצית במכה בודדת. כך, בהסדר המותנה, שצורף כנספח יג', מדובר על הפעלת כח על גוף העצור, כאשר לפי כתב האישום (נספח יב') שהוגש באותו עניין, בטרם הוחלט על סגירת התיק בהסדר מותנה, מדובר בסטירה על לחיו של העצור שהיה אמנם קטין באותה עת. בדומה, ההסדר המותנה שצורף כנספח יד' עוסק בחבטה בודדת בעורפו של העצור. להבדיל, בעניינם מדובר בנאשמים שכל אחד מהם תקף מספר אסירים, או למצער במקרה של נאשם 6 תקף את אותו אסיר במספר חבטות, וכאשר לכך מצטרפות יתר הנסיבות המחמירות שציינתי לעיל.
18. גם עיון ביתר התיקים, שעניינם אלימות מצד שוטרים, אינו מבסס טענה של אכיפה בררנית. ראשית, רק תיק 2022/19 עוסק באלימות כלפי מי שהיה במשמורת חוקית, אלא שבאותו מקרה מדובר באלימות שבאה לידי ביטוי במכה בודדת במהלך ריסון העצור, ולפיכך, נסיבותיו קלות מנסיבות העבירות שמיוחסות לנאשמים בענייננו. בכל יתר המקרים, אין מדובר בהפעלת אלימות כלפי מי שהוא במשמורת חוקית, עובדה שהיא בבחינת נסיבה מחמירה שנתקיימה בענייננו, ושמצטרפת ליתר הנסיבות המחמירות שעליהן כבר הצבעתי. לא למותר לציין כי חלק ניכר מהתיקים שאליהם הפנתה ההגנה עניינם באלימות של מי שהיו אמנם שוטרים, אך בצעו את העבירה במסגרת תפקיד או שלא במהלך מגעיהם מול אזרחים.
- (ד) העדרן של הנחיות המתוות את מדיניות ההעמדה לדין במקרים של שימוש בכח על ידי סוהרים
19. המבקשים הוסיפו וטענו כי לכל האמור מצטרפת עובדת העדרן של הנחיות כתובות בעניין העמדה לדין של סוהרים בתיקים של שימוש בכח שלא כדין.
20. אכן, בית המשפט העליון עמד לא אחת על הצורך בקיומן של אמות מידה ברורות, ענייניות ושוות לצורך הפעלת שיקול דעתה של הרשות (ראו למשל רע"פ 3676/08 זנו נ' מדינת ישראל, פס' 35 (27.07.2009); בג"צ 59/88 צבן נ' שר האוצר, פ"ד מב(4) 705, 706-707 (1989); בג"צ 637/89 "חוקה למדינת ישראל" נ' שר האוצר, פ"ד מו(1) 191, 200 (1991)). כך בהקשרים מנהליים, וכך גם באשר לשיקול דעתן של רשויות התביעה (ראו למשל ע"פ 3520/91 הלנה תורג'מן נ' מדינת ישראל, מז(1) 441, 459-460 (1993), ראו לעניין זה גם הנחיית היועמ"ש 4.1002 "הצורך בקביעת מדיניות מרכזית של חקירה ותביעה בתחום העונשין - הכללים החלים על הקביעה וההפעלה של המדיניות" והשיקולים הנמנים בה).



21. עם זאת, מצאתי כי אפילו אקבל את הטענה שלפיה מלכתחילה ראוי היה לקבוע הנחיות או מדיניות כתובה בשאלת העמדה לדין של סוהרים בתיקים של שימוש בכח שלא כדין, עדיין אין בהעדרן, כשלעצמו, כדי להצדיק את קבלתה של טענת אכיפה בררנית.
22. מטרתן של הנחיות אלה היא למנוע מצב של שרירותיות ואי שוויון בהעמדה לדין. נדרש, אפוא, כי המבקש יציג למצער ביסוס כלשהו להנחה כי הגשת כתב האישום במקרה דנא מקימה חשש לאכיפה בררנית. כך נעשה למשל בעניין קמארי, שאליו הפנו המבקשים. ויודגש, באותו עניין התקבלה טענת הגנה מן הצדק לאחר שהמערער הצביע על נתונים סטטיסטיים ביחס למדיניות האכיפה של המאשימה, וזאת בנוסף להעדרן של הנחיות, מקום שמוטב היה כי יתקיימו. בשונה מכך, בענייננו, כפי שהראיתי, אין בנתונים האחרים שעליהם הצביעה ההגנה כדי לתמוך בטענת האכיפה הבררנית.
23. זאת ועוד, בעניין קמארי כתב בית המשפט כי "ברי, כי אין באמור בפסק דין זה כדי למנוע מהמשיבה לפעול להעמדה לדין בעבירת איומים בלבד, מקום בו תגובש הנחיה מתאימה או יחול שינוי במדיניותה או בהתקיים נסיבות עושה או מעשה שונות מענייננו" (עניין קמארי, פס' 61). הנה כי כן, אין די בהעדרן של הנחיות כדי לבסס טענה של אכיפה בררנית, וגם בהעדר הנחיות יכולה המאשימה, בנסיבות המתאימות, להגיש כתב אישום, על אף שלא היה חולק כי מוטב היה שהנחיות כאמור יגובשו.
24. לא זו אף זו, אני סבורה כי הבעייתיות שבהעדר הנחיות או מדיניות כתובה מתמתנת במקרה דנן נוכח קיומן של הנחיות בעניין העמדתם לדין של שוטרים בתיקים של שימוש בכח שלא כדין. מדיניות זו, גם אם אינה חלה באופן ישיר על העמדה לדין של סוהרים, ניתנת ליישום על דרך האנלוגיה, בשינויים המתחייבים, גם עליהם, ויש בה משום נקודת ייחוס המצמצמת את החשש לשרירותיות.
25. לא למותר לציין בהקשר זה, כי מקובלת עליו עמדת המשיבה, כי לו היתה חלה על עניינו הנחיית פרקליט 1.16 באופן ישיר, היא היתה מובילה, לכאורה, למסקנה כי יש להעמיד את המבקשים לדין פלילי, ולא להסתפק במסלול חלופי. אכן כפי שמציינת המדינה, כתב האישום מייחס לנאשמים שימוש בכח כאשר כלל לא היתה סמכות לשימוש בכח, ובמצב זה, ככלל, המדיניות היא להעמיד לדין פלילי. לכך מצטרפת העובדה כי האלימות ננקטה כאשר האסירים, מטבע הדברים, מצויים במשמורת חוקית וכאשר הם כבולים, נסיבות המנויות בהנחיה כמגבירות את הנטייה להעמדה לדין.
- ה) הצטרפות הנימוקים האמורים לפגמים שנטענו על ידי המבקשים בבקשתם הקודמת לביטול כתב האישום
26. המבקשים הוסיפו וטענו כי כל האמור, מצטרף לפגמים שנטענו על ידם במסגרת בקשתם הקודמת לביטול כתב האישום.



27. כזכור, בהחלטתי מיום 14.07.2024 קבעתי כי העובדה שהתיק נסגר בתחילה כתוצאה מטעות שניתן היה לכאורה להמנע ממנה היא אכן שיקול נגד פתיחת התיק מחדש. בצד זאת, קבעתי כי כנגד שיקול זה עומדים העובדה שחלוף הזמן מרגע הודעת הסגירה ועד להגשת כתב האישום אינו משמעותי ביותר, האינטרס הציבורי בהעמדה לדין בעבירות המיוחסות להם והעובדה כי בשימוע שנערך להם יש כדי להקהות את הפגיעה בזכויותיהם. בסיכומי של דבר, סברתי כי באיזון השיקולים האמורים, ובשים לב להלכה בדבר שיקול הדעת הרחב המוקנה לרשויות התביעה בענייני העמדה לדין, אין מקום לביטול כתב האישום.
28. הוספת טענות המבקשים כעת אין בה, לטעמי, כדי לשנות את התמונה. הן בהעדר תשתית מבוססת לטענת האכיפה הבררנית, מובן כי אין טענה זו מצדיקה את שינוי נקודת האיזון. גם בהעדרן של הנחיות כתובות, ואפילו אניח כי מלכתחילה היה מקום לגיבוש הנחיות כאמור, אין כדי לשנות את נקודת האיזון, כאשר אין ביסוס כלשהו להנחה כי הגשת כתב האישום היא ביטוי לאכיפה בררנית, ובפרט נוכח השיקולים שמניתי לעיל כשיקולים הממתנים את הקושי שבעצם העדרן של הנחיות במקרה דנן.
29. לכל האמור יש להוסיף את העובדה שהמשיבה ערכה למבקשים שימוע שבמסגרתו נבחנה, כפי שעולה מהצהרת המשיבה, הבקשה לעריכת הסדר מותנה וכי ההסדרים המותנים שהוצגו על ידי ההגנה היו לנגד עיניה.
30. בסופו של יום, אני סבורה, אם כן, כי אין בטענות הנוספות הנטענות כעת, גם אם יצטרפו לפגם האמור, כדי להצדיק את ביטולו של כתב האישום.
31. עוד אציין כי גם הטענה לפיה ראוי היה שהמשיבה תציין בכתב האישום את דבר אירועי הפרת הסדר, אינה מצדיקה קבלת טענת הגנה מן הצדק.
32. אשר על כן, אני דוחה את הבקשה לביטול כתב האישום.
- משכך, נקבע לדיון במעמד הצדדים ליום 15.12.24, שעה 09.30.
- המזכירות תעביר ההחלטה לב"כ הצדדים ותזמנם לדיון.
- ניתנה היום, כ"ז חשוון תשפ"ה, 28 נובמבר 2024, בהעדר הצדדים.